

TIELLÄ

16-vuotiaana raskaaksi tulleen Emmaculate Sangin kohtalo näytti selvältä: koulu loppuisi tähän ja edessä olisi muutto kenialaiskylän laidalle, hylkiöiden hökkeliin. Hän valitsi toisen tien.

TEKSTI LEILA ITKONEN // KUVAT MINNA ANNOLA

Emmaculate Sangin kehonkieli kertoo tänä päivänä aivan toista kuin epätoivon hetkinä. Viiden vuoden takainen ahdinko on taakse jäänyttä elämää.

Oikealla: Viisikymppisiin valmistellessaan Sirkku Saini-Sjöman päätti, että hänen sydämistään löytyy tilaa myös kehitysmaiden äideille ja lapsille. Siitä alkoi suomalaisnaisen matka Keniaan.

Alla: Meibekin alue sijaitsee Länsi-Keniassa, noin 360 kilometrin päässä Nairobista Ugandan suuntaan.

Viisi vuotta sitten **Emmaculate Sangin** kehonkieli kertoi epätoivosta. 16-vuotias kenialaistyttö piti katseensa maassa ja piilotteli kasvavaa vatsaansa. Hän saisi potkut koulusta heti, kun raskaus alkaisi näkyä, eikä suvultakaan voisi toivoa ymmärrystä.

Hylkiö Emmaculatesta olisi voinut tulla jo lapsena: tytön poliisi-isä oli kuollut kesken työpäivän, kun Emmaculate oli kuuden vanha. Äiti menehtyi kroonisiin vatsavaivoihin pian isän kuoleman jälkeen.

Raskaaksi tultuaan Emmaculate tiesi, että hän päätyisi ei-toivotun lapsensa kanssa kylän reunalla sijaitsevaan hökkeliin – ellei hän ottaisi elämänsä omiin käsiinsä.

Kun Sirkku heräsi Afrikalle

Suomalainen **Sirkku Saini-Sjöman** tajusi 30-vuotissyntymäpäiviään valmistellessaan,

että hänen sydämistään löytyisi vielä lisätilaa. Kolmen tyttären äiti, ja syöpään kuolleen kälynsä kahden tyttären varaäiti, oli työskennellyt vuosia erityislastentarhanopettajana. Hänellä oli parhaillaan työn alla myös lasten psykoterapeutin tutkinto.

Päivänsankari pyysi juhlavieraitaan tukemaan kehitysmaiden tyttöjen koulutusta itselleen osoitettujen lahjojen sijaan. Keräystilin tuoton nähtyään Sirkku vertaili netissä eri hyväntekeväisyysjärjestöjen käytännön työhön meneviä prosenttiosuuksia. Hän päätti kääntyä World Visionin puoleen.

– Kesti vain seitsemän kuukautta, ja olin järjestön erityisasiantuntija **Ulla Tervon** kanssa Keniassa etsimässä sopivaa kohdetta lahjoitukselleni, Sirkku kertoo.

Elettiin kevättä 2007.

– Tiesin perille päästyäni, että tänne haluan rakennuttaa asuntolan pitkien ja vaarallisten matkojen takaa koulua käyville tytöille.

Helen (vas.) on saapunut asuntolaan. Emmaculate tukee ystävänsä, joka on tullut raskaaksi jo toista kertaa.

Apua viimeisellä hetkellä

Emmaculate oli neljännellä kuulla raskaana, kun hänen tilansa huomattiin koulussa. Tytöllä ei ollut paikkaa, minne mennä.

– Ehkä helvettiin, ehkä taivaaseen, itsemurhaa pohdiskellut 16-vuotias miitti.

Hänellä oli paljon kohtalotovereita, vaikka Meibekin syrjäisellä maanviljelysalueella elää vain parikymmentätuhatta asukasta.

Teiniraskaudet kuuluvat täällä kuvaan: milloin synnä on välinpitämättömyys, raiskaus tai nuoren lemmen ja tietämättömyyden yhdistelmä.

Emmaculate kertoo viiden vuoden takaisista tapahtumista kotikylässään, sadetta pitäessämme. Sadekuuro kastelee kylää, mutta usko korkeampaan voimaan suojelee.

– God is blessing us!

Emmaculaten hameenhelmoissa pyörivä **Raimon** ei tiedä äitinsä tuskasta mitään. Nauravainen nelivuotias nappaa välillä Muumi-karkin äitinsä mamalta, kaukaa Suomesta saapuneelta Sirkulta.

– Onneksi hän ei ollut ennättänyt tehdä itselleen tai vauvalleen mitään pahaakaan vaiheessa, kun löysimme hänet, Sirkku kertoo.

Apu oli saapunut yhdennellätoista hetkellä.

Äidit turvaan, mutta mihin lapset?

Sirkun rahoitusehdot Kemelietin koulun yhteyteen suunnitellulle tyttöjen asuntolalle olivat täysin selkeät.

– Ilmoitin, että rakentaminen aloitetaan vain, jos teiniäideille tarjotaan mahdollisuus jatkaa opintojaan. Vaadin myös, että koulusta jo pois-potkitut tytöt etsitään saman tien.

Astelemme asuntolaan, jossa Emmaculate sai mahdollisuuden päättää opintonsa Raimonin syntymän jälkeen. Asuntola on nimetty Sirkun oman tyttären mukaan.

Neljälle oppilaalle tarkoitettujen kahden kerros-sängyn huoneet ovat pieniä mutta turvallisia. Asuntolan 80 tyttöä voivat viettää iltansa läksyjä tehden, huolettomien mielin. Ennen raskaaksi tuloaan nuori Emmaculate käveli kahden tunnin koulumatkansa yötä myöten.

– Kun tulimme takaisin, meidän teiniäitien oli hyväksyttävä se, että oli pysyvä vartioidulla koulualueella myös iltaisin ja viikonloppuisin, Emmaculate kertoo.

Asuntolan sääntöjen mukaan Raimon-pojan oli asuttava muualla, kun Emmaculate kävi koulua.

– Meitä haluttiin suojella, mutta totta kai ikävä lapsia kohtaan oli suuri.

Normaalisti teiniäitien lapsilla ei ole täällä asiaa suvun pariin, mutta Saini-Sjömanin ansiosta kaikille vauvoille löydettiin hoitaja nuorten äitien lähipiiristä.

– Veljeni vaimo ei aluksi halunnut hoitaa Raimonia, mutta Sirkku sai hänet muuttamaan mielensä, Emmaculate sanoo.

Kouluun vai maanviljelijän vaimoksi?

Asuntolaan on saapunut vaitelias tyttö.

Emmaculate pukee sanoiksi sen, minkä me muut vain aistimme: **Helenille** toinenkin raskaus on häpeä. Emmaculaten ystävällä on löysät vaatteet, eikä hän halua puhua sanaakaan uudesta raskaudesta.

– Helenin vanhemmat eivät ole antaneet hänelle lupaa mennä naimisiin, vaikka lapsen isä on sama kuin Helenin tyttären, Emmaculate sanoo.

– Avioliitto ja keskenjätetty koulutus merkitsivät Helenille paluuta entiseen. Päivät täytyisivät aviomiehen palvelemisesta, vedenhakureissuista ja muista kotitöistä. Lasten isä on vain maanviljelijä, Emmaculate kertoo ja painottaa sanoja "vain" ja "maanviljelijä".

Pikkukylässä maanviljelijöillä on kenties pari lehmää ja hieman suurempi määrä vuohia. Jokainen pienen karjan avulla hankittu shillinki on tiukassa.

Helen on yksi niistä kuudesta, jotka Sirkku löysi sen jälkeen, kun raskaana olleet tytöt olivat saaneet lähtöpassin koulusta.

Vasemmalla: Asuntolan tytöillä on pyykkipäivä.

Oikealla: Asuntolan pihalla vastaan tulee 16-vuotias teiniäiti, jonka 3-vuotias lapsi ei puhu eikä kävele. Hän pyytää apua suomalaismama Sirkku Saini-Sjömanilta.

”Yksi tytöistä kertoi, että hän meni sänkyyn, koska oli saanut treffeillä pullon kokista. Tyttö ei ollut saanut limpparia koskaan aiemmin.”

Emmaculate ja Helen istuskelevat entisen asuntolahuoneensa alapedeillä ja keskustelevat swahiliksi. Heitä naurattaa.

Yhteiset kokemukset ovat tehneet nuorten naisten ystävytydestä vahvan. Emmaculate oli ensimmäinen, jolle toista lastaan odottava Helen paljasti salaisuutensa.

Sirkku haluaa Heleniä lujaa ennen kuin tämä lähtee.

– Kaikki menee hyvin. Kyllä sinä voit suorittaa tutkintosi loppuun, suomalaismama sanoo malarista toipuvalle Helenille.

Avun tarve ei loppu koskaan

Kaukana Suomessa Sirkku on tuttu näky kirpputoreilla, myymässä perheensä ja ystäviensä vanhaa tavaraa. Kyltti naisen kaulassa kertoo, että myyntitulot menevät lyhentämättöminä kenialaistyttyjen koulutukseen.

Myös Sirkun aviomies on lahjoittanut omat syntymäpäivärahansa Kenian tytöille. Lahjoituksen turvin on rakennettu toinen, lähes sadan tytön asuntola.

Kenia nielee perheeltä sievoisia summia, koska Sirkun tukeman tyttökuusikon ammattikoulutus on yhä kesken.

– Kolme tytöistä opiskelee lastentarhanopettajiksi, yksi toimittajaksi ja yksi catering-alan ammattilaiseksi, Sirkku kertoo.

Yksi parhaillaan lastentarhanopettajiksi opiskelevista tytöistä on Emmaculate. Lukiosta hän

valmistui vuoden 2010 lopussa. Sirkulla on muutakin iloista kerrottavaa.

– Huippujuoksuvalmennettaviin kuuluvalla **Pyrityillä** taitaa olla tällä hetkellä kaikkein jännittävin elämä. Hän kiertää harjoitusleirejä ympäri vuoden, mutta saa urheilu-uransa ohella myös poliisin koulutuksen.

Suomalaismama pyrkii kuitenkin vielä pidemmälle. Seuraava tavoite on saada teiniäideille mahdollisuus käydä koulua niin, että he voisivat asua koululla lastensa kanssa.

Akaasiapuita, kukkuloita ja kanoja

Jeeppimatka Emmaculaten veljen luo on kestänyt tunnin verran. Kuhmurainen tie on muuttunut melkein poluksi.

Saini-Sjöman on varoitellut ennen haastatteluaamme, että afrikkalaiset naiset eivät puhu tunteistaan ääneen. Vain ilon tunteita ilmaistaan mutkattomasti.

– Me Sirkun pelastamat tytöt olemme luvanneet auttaa muita vastaavaan tilanteeseen joutuvia, Emmaculate sanoo.

Matkan aikana Sirkku on kertonut, ettei hän tiedä, kuinka Emmaculate tuli raskaaksi. Terapiatyön konkari ei halua painostaa tyttökuusikkoa.

– Yksi tytöistä kertoi, että hän meni pojan kanssa sänkyyn, koska oli saanut tältä treffeillä pullon kokista. Tyttö ei ollut saanut limpparia koskaan aiemmin, Sirkku sanoo.

Mistä kysymys?

- Suomalainen **Sirkku Saini-Sjöman** halusi tukea 50-vuotislahjarahollaan tyttöjen koulutusta Keniassa.
- Hän otti yhteyttä World Visioniin, ja lähti järjestön edustajan kanssa tutkimaan mahdollisuuksia Keniaan.
- Sirkun tyttären mukaan nimetty tyttöjen asuntola valmistui Meibekiin vuonna 2007.
- Myöhemmin myös Sirkun puoliso lahjoitti syntymäpäivärahansa toiseen World Visionin kanssa rakennettuun asuntolaan.
- Sirkku rahoittaa myös kuuden teininä äidiksi tulleen nuoren naisen jatkokoulutusta.
- Mikäli haluat osallistua kenialaistyttyjen tukemiseen, se onnistuu Suomen World Visionin kautta: Sampo-pankki 800013-1821725, viite 10715.

Emmaculaten veljen savimajaa ympäröivä maisema huimaa kauneudellaan.

Edessämme on akaasiapuita ja kukkuloita, hiljaista luonnonrauhaa.

Kanat ja vuohet tepastelevat pihapiirissä. Seuruettamme vastaanottamaan saapunut veljen vaimo esittelee Emmaculaten Raimonpojan kouluvihkoja ylpeänä. Perheen kolme omaa tytärtä ovat jo kouluikäisiä, ja Raimonkin käy jo esikoulua.

Emmaculate on kotikylässään todellinen suunnannäyttävä. Häntä katsotaan ylöspäin, kun hän tekee ostoksia torilla. Kemelietin koulun rehtori kiertää Keniassa kertomassa Meibekin alueen teiniäideistä ja käyttää Emmaculaten tarinaa hyvänä esimerkkinä.

Vasemmalla: Emmaculaten pojan Raimonin kanssa on leikitty ja laulettu vauvasta saakka.

Alla: Sisarusten välinen läheisyys ei kuulu kulttuuriin, mutta Emmaculate ja hänestä jo orpolapsena huolta pitänyt veli kättelevät mielellään.

”Kouluttamattoman yksinhuoltajaäidin olisi pitänyt hyväksyä miehekseen kenet tahansa.”

Koulutus on tulevaisuuden tae

– En halua rakkautta ennen kuin olen valmistunut ja pystynyt korvaamaan veljeni perheelle sen avun, jonka olen heiltä saanut, Emmaculate sanoo veljensä savimajassa.

Sanoilla on painoa. Emmaculatella on ollut jopa varaa antaa pakit tietokonealalla työskentelevälle kosijalleen.

Sirkku nyökkää. Itsemurhaa aikanaan harkinneen nuoren naisen kirje lepää yhä mama-Sirkun arkistoissa. Enää Emmaculaten ei tarvitse häpeillä, vaan hän voi katsoa tulevaan.

– Kouluttamattoman yksinhuoltajaäidin olisi pitänyt hyväksyä miehekseen kenet tahansa, mutta Emmaculate voi nyt valita. Tärkeintä ovat omat tulot. Ne takaavat joko yksinhuoltajaäidin itsenäisyyden tai sen, että naimisiin voi mennä rakkaudesta, Sirkku sanoo. ✪